

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ң оқу-әдістемелік кешені
Қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасы
Бағыт. Кеден ісі
Шифр: 5В030400

Пән: Кеден ісі саласындағы криминалистика
3 курсы, к/б, семестрі (көктем), кредит саны 3

Емтихан бағдарламасы
Модуль 1.

1. Тақырып. Криминалистиканың теориялық негіздері

Криминалистиканың пәндік түсінігі. Криминалистиканың басқа ғылыми пәндермен байланысы.

Криминалистиканың жүйелі бөлімдері: криминалистиканың теориялық және методологиялық негіздері, криминалистік техника, криминалистік тактика, жеке қылмыстарды тергеу әдістемесі.

Криминалистикада қолданылатын әдістердің классификациясы.

Криминалистік идентификацияның түсінігі және оның дәлелдеу кезіндегі маңызы. Криминалистік идентификацияның ғылыми негіздері.

Идентификацияның процесуалдық формалары. Идентификацияның субъектілері, объектілері және олардың жіктелуі. Идентификацияланатын белгілердің түсінігі: жалпы және жеке; топтық, тектік, жекелендірілген.

Жеке ілім ретінде криминалистік диагностиканың түсінігі. Оның ғылыми негіздері. Диагностиканың мәселелері. Криминалистік диагностиканың субъектілер, объектілері, оларды жіктеу.

Модуль 2.

2. Тақырып. Криминалистік техника және криминалистік фотосурет

Криминалистік техниканың түсінігі және оның құрылымы. Тергеу жұмыстарын жүргізгенде қолданылатын техникалық әдістер мен құрал-саймандардың түсінігі. Айғақ заттарды, іздерді, және басқа да криминалистік объектілерді іздеп табуға, оларды бекітуге, алуға және зертеуге пайдаланылатын тәсілдер мен құрал-саймандар. Тергеу чемоданын, бейнетаспаны, криминалистік лабораторияны пайдалану ерекшеліктері.

Сот фотографиясының түсінігі және түрлері. Сот фотографиясын тергеушінің жұмысында қолдану.

Сот-тергеу фотографиясының әдістері: панорамалық, репродукциялық, өлшеп түсіру. Адамды, заттарды және басқа да объектілерді тану үшін түсіру.

Оқиға болған жерді фотосуретке және бейнетаспаға түсіру ерекшеліктері.

3. Тақырып. Трасология

Трасологияның түсінігі және оның мәселелері. Трасологияның ғылыми негізгі ережелері. Іздердің классификациясы.

Қолдың іздері. Папиллярлы сызықтар және өрнектер. Объектіде қалған майлы тер іздерін табу, бекіту және алу техникасы. Оның көшірмесін түсіріп алу.

Аяқтың және аяқ киімнің іздері, олардың криминалистік маңызы. Аяқтың іздерін өлшеу, олардың үлгісін алу. Аяқтың іздерінен қалған жол іздері, оның элементтері.

Бұзу құралдарының іздері және олардың криминалистік маңызы. Бұзу құралдарының іздерінің түрі, оларды бекіту, алу әдістері. Іздердің үлгісін дайындау. Құлыптарды, пломбыларды криминалистік әдістермен зерттеу.

Көліктің іздері, олардың криминалистік маңызы. Көліктің іздерін өлшеу және олардың үлгісін алу.

4. Тақырып. Криминалистік баллистика

Сот баллистикасының түсінігі және оның зерттейтін негізгі объектілері. Ату құралы – сот баллистикасының зерттеу объектісі. Патронның құрама бөлігі. Гильза, капсюль, порох, тығын, оқ, бытыра және картельдің сипаттамасы. Ату іздерінің сипаттамасы.

Сот-баллистикасы арқылы шешілетін идентификациялық және идентификациялық емес мәселелер. Оқ пен гильза бойынша ату құралының түрін, жүйесін анықтау. Атылған оқ және гильза бойынша ату құралын идентификациялау.

Тегіс оқпанды қарудан атылған бытыраны, картельді, оқ-дәріні және патронның тығынын зерттеу.

Оқтың атылу жағдайларын анықтау. Жақыннан атудың белгілері. Оқтың атылу бағытын, қашықтығын, атқан адамның тұрған орнын анықтау.

Ату құралын, оқты, гильзаны, бытыраны, картельді, тығынды және атудың ізін табу, бекіту, қарау және алу.

5. Тақырып. Құжаттарды криминалистік зерттеу

Құжаттарды криминалистік зерттеудің түсінігі, оның бөлімдері: қолжазба тану, автортану, құжаттарды техникалық зерттеу.

Қолжазудың қалыптасуы және оның идентификацияға негіз болатын қасиеттері. Қолжазудың қалыптасуының және өзгеруінің заңдылығы. Динамикалық стереотип. Қолжазудың жалпы және жеке белгілері. Қолжазуды криминалистік сараптамаға жіберуге материалдар дайындау. Еркін, экспериментальды, шартты-еркін жазудың үлгілері. Үлгілерге қойылатын талаптар.

Құжаттарды техникалық-криминалистік зерттеудің түсінігі, объектілері. Реквизиттер: мәтін, мөртаңба, құжаттың бланкісі, қолтаңба. Құжат материалдары: қағаз, сия, паста, тушь, графит, типографиялық бояу, желім, ледерин және т.б. Техникалық құралдар: қалам, мөр, штамп, клише, ксерокс, компьютер, принтер, баспаханалық станок, кескіш, кассалық аппарат және т.б. Құжаттарды техникалық-криминалистік зерттеудің шешетін идентификациялық және идентификациялық емес мәселелері.

Жалған құжаттарды жасау әдістері. Жартылай және толық әдістер. Жалғандық тәсіл белгілері.

Өшірілген, оқуға жарамсыз жағдайға келтірілген және отқа жанған құжат мәтіндерін зерттеу.

6. Тақырып. Криминалистік габитология және криминалистік есепке алу

Криминалистік габитологияның түсінігі, оның ғылым ретінде қалыптасуы мен дамуы. Тергеу барысында габитология арқылы шешілетін мәселелер.

Адамды сыртқы бейне белгілерінің жүйесі: өзіндік және жалғаспалы. Өзіндік: жалпы физикалық, демографиялық, анатомиялық және функционалдық белгілер. Жалпы және жеке белгілер. Ерекше және көзге түсетін көрнекті белгілер.

Адамды сыртқы бейнесі бойынша ауызша сипаттау. Дене мүшелерін суреттеу. Бет әлпетін суреттеу. Жасырынып жүрген адамдарды іздеу кезінде, ұстау кезінде, адамдарды тану үшін сыртқы белгілерін суреттеу. Сыртқы бейнені тұжырымдау үшін пайдаланылатын техникалық құралдар, әдіс-айлалар және олардың криминалистік маңызы. Фотосурет бойынша адамды идентификациялау.

Қылмыстық тіркеудің түсінігі, оның мәселелері және түрлері. Тіркеу органдары.

Қылмыскерлерді тіркеу. Аты-жөні бойынша және дактилоскопиялық есепке алу.

Хабар-ошарсыз кеткен адамдарды және аты-жөні белгісіз мәйіттерді тіркеу. Қылмысты жасау әдісі бойынша тіркеу. Ату құралдарын, оқтарды және гильзаларды криминалистік есепке алу. Жоғалып, тартып алынған заттарды есепке алу. Ашылмаған қылмыстар бойынша жиналған айғақ заттардың коллекциясы, оларды пайдаланудың мүмкіндігі және тәртібі. Тіркеудің жекелеген түрлерінің арасындағы байланыс. Анықтама

қағаздарың алу тәртібі.

Модуль 3

7. Тақырып. Криминалистік тактика *Тергеу қарауының тактикасы*

Криминалистік тактиканың түсінігі, оның құрылымы және мазмұны. Тактиканың криминалистік техника және қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістерімен өзара байланысы.

8. Тақырып. *Тергеу қарау*

Тергеу қарауының түсінігі, мәні, түрлері және міндеттері.

Оқиға болған жерді қарау – тергеу қарауының анағұрлым күрделі түрі. Оқиға болған жерді қарау – тергеудің бастапқы кезеңінде (кідіртпей) жүргізілетін тергеу әрекеті. Қарауға дайындық. Оқиға болған жерге шықпай тұрып жүргізілетін тергеу әрекеті және келісімен жүргізілетін дайындық шаралары.

Арнайы білімі бар мамандарды қарауға қатынастыру. Оқиға болған жерді қараудың тактикалық әдістері мен кезеңдері. Оқиға болған жерді шолып қарау. Қараудың бағытын белгілеу және кезектілігін анықтау. Жекеленген заттарды, іздерді мұқият, қарау. Қараудың шекарасын анықтаған кездегі болжамның ролі. Негативті жағдайлар және олардың маңызы. Инсценировка танып білу. Қарауға қатысқан адамдардың арасындағы қарым-қатынастар, олардың тиімділігін анықтайтын фактор ретінде. Қарау нәтижелерін бекіту. Оқиға болған жерді қарау жөнінде хаттама жазу, фотосуретке, бейнежазбаға түсіру жоспарын жасап, схемасын сызу.

9. Тақырып. *Тінту және алу*

Тінтудің және алудың түсінігі, міндеттері. Тінтудің түрлері. Тінту алдында жүргізілетін дайындық жұмыстары. Тінтудің объектісі және тінтілетін адам жөнінде бағдарлау мәліметтерін жинау. Тінтуге қатысатын адамдарды іріктеп алу. Олардың тінтілетін жерде тінту басталмас бұрын алдын ала жүргізетін әрекеті.

Тінтудің тактикалық және ұйымдастарушылық әдістері. Техникалық құралдарды дайындау. Ғылыми-техникалық құралдарды қолдану. Тінту психологиясы. Тінтуді үйдің ішінде және сыртта жүргізудің ерекшеліктері. Жеке адамды тінту. Бірнеше объектіні бір мезгілде тінту.

Тінтудің нәтижесі мен алуды бекіту. Тінтудің хаттамасы, жоспарлар, схемалар, фотосуреттер, заттардың тізімі.

10. Тақырып. *Жауап алу және беттестіру*

Жауап алудың түсінігі, оның міндеті және түрлері. Жауаптың қалыптасуының психологиялық процесі.

Жауап алуға дайындық. Істегі материалдармен оқып танысу.

Жауап алғанда анықталатын сұрақтарды дайындау. Жауап алынатын адамды танып білу. Оның іске қатысатын басқа адамдармен өзара қарым-қатынасын анықтау. Жауап алуға дайындық кезінде жедел-іздігі әрекеттерінің маңызы. Жауап алу жоспарын құру. Жауап алуға қолайлы жағдай туғызу.

Жауап алынатын адаммен психологиялық байланыстың қалыптасуы. Бірнеше куәдан және айыпкерден жауап алу кезегін анықтау. Жауап алудың тактикалық жағдайлары. Қайшылықты жағдайда пайдаланылатын тактикалық әдістер. Қайшылықсыз жағдайда пайдаланылатын тактикалық әдістер.

Айыпкерден жауап алу кезінде сарапшының қатысу мүмкіндігі. Айыпкердің алибиі болған жағдайдағы жауап алу тактикасының ерекшелігі. Кәсілетке толмаған куәлар мен айыпкерлерден жауап алудың тактикасы.

Беттестірудің түсінігі және оны жүргізудің тактикасы.

Жауап алу мен беттестіруді жазып алу. Дыбыс құралдарын қолдану.

11. Тақырып. Тергеу экспериментіні

Тергеу экспериментінің түсінігі, оның түрлері. Тергеу экспериментін жүргізуге жол берілмейтін жағдайлар.

Тергеу экспериментіне дайындық. Реконструкция жасау. Экспериментке қатысатын адамдар, олардың ролі. Мамандарды пайдалану. Тергеу экспериментінің жекелеген түрлерін өткізу ерекшеліктері. Тәжірибе шарттарының зерттеліп отырған жайдың шарттарына мейлінше сәйкес келуі. Тәжірибелердің варианттары. Эксперимент нәтижелерін бекітіп жазып алу. Тергеу экспериментінің қортындысын бағалау.

12. Тақырып. Тану үшін көрсету, айғақтарды оқиға болған жерде тексеру тактикасы

Тану үшін көрсету, оның міндеті және түрлері. Тану үшін көрсетудің психологиялық негіздері және процесуалдық шарттары.

Тануға көрсетер алдындағы дайындық. Танитын адамнан жауап алудың ерекшелігі. Тануға ұсыналынатын объектіге ұқсас объектілерді іріктеп алу. Тануға көрсету жағдайы мен шартын таңдау. Адамды, мәйітті, жеке заттарды (бұйымдарды) малды, сондай-ақ ашық алаңды және үйдің ішін тануға көрсетудің тәртібі.

Объектілерді олардың фотосуретін көрсету арқылы таныту. Тануға көрсетудің қортындысын бекіту. Танудың дәлелдемелік маңызын бағалау.

Айғақтарды оқиға болған жерде тексеру мен нақтылаудың маңызы, оның міндеттері. Айғақтарды оқиға болған жерде тексеру мен нақтылау жүргізуге дайындық жұмыстарының тәртібі, оның қортындысына баға беру.

Модуль 4.

13 Тақырып. Қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістемесі

Қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістемесінің түсінігі және міндеттері. Қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістемесінің құрылымы.

Тергеу ситуациясы, түсінігі және оны тергеу әдістемесін жасаған кезде пайдалану.

Криминалистік болжаулардың түсінігі мен мәні, оның логикалық негіздері. Типтік болжаулар және олардың тергеудегі ролі. Тергеу барысында болжауларды құру және тексеру.

Тергеуді жоспарлаудың техникалық әдістері, тергеудің жазбаша жоспарларының түрлері және формалары. Болжаулардың тергеуді жоспарлаудағы атқаратын ролі.

Тергеуші мен анықтама жүргізуші органдардың және қоғаммен қалыптасатын қарым-қатынастың түсінігі және оның түрлері. Тергеу әрекеті мен жедел-іздігі жұмыстарының өзара байланысы. Тергеу әрекеттерін өткізуге жедел-іздігі органдарының қызметкерлерінің жәрдемдесуі.

Қылмыстың криминалистік сипаттамасының түсінігі және мазмұны.

Криминалистік сипаттама және дәлелдеу пәні. Криминалистік сипаттаманың құрылымы: қылмыскердің, жәбірленушінің жеке басының ерекшеліктері; қылмыс жасау әдістері, материалды жағдайлар, қылмыс жасау механизмі, қылмыстық қол сұғушылықтың заты.

14 Тақырып. Контрабанда қылмысын тергеу

Контрабанда қылмыстардың криминалистикалық сипаттамасы, қылмысын тергеудің алғашқы кезеңі, қылмыс ісін дәлелдеуге жататын жағдайлар

Болжамдарды құру және тергеуді жоспарлау.

Тергеуде жауап алу қылмыскерлердің тұрғын-жайында тінту жүргізу

қылмыстарды тергеудің кейінгі кезеңі.
тергеу барысындағы тергеуші мен анықтау органының өзара байланысы.
Сараптаманы тағайындау және жүргізу

15. Тақырып. Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттармен заңсыз айналысу қылмысын тергеу

Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттардың заңсыз айналымымен байланысты қылмыстардың криминалистикалық сипаттамасы

Есірткі мен психотроптық заттардың түрлері мен сипаттамасы.

Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттардың заңсыз айналымы қылмысын тергеудің алғашқы кезеңі

Есірткіге байланысты қылмыс ісін дәлелдеуге жататын жағдайлар

Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттардың заңсыз айналымымен байланысты қылмыстарын тергеуде жауап алу Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттардың заңсыз айналымымен шұғылданатын қылмыскерлердің тұрғын-жайында тінту жүргізу

Есірткі және жүйкеге әсер ететін заттардың заңсыз айналымымен байланысты қылмыстарды тергеудің кейінгі кезеңі Беттестіру, көрсетулерді өз орнында тексеру және нақтылау тергеу әрекеттері

Есірткілік заттардың заңсыз айналымының қылмыс ісін тергеу барысындағы тергеуші мен анықтау органының өзара байланысы.

Есірткіге байланысты қылмысты болдырмау мақсатындағы ішкі істер органдарының шаралары Сараптаманы тағайындау және жүргізу